

vané místo zákona. Souhlas poručenského soudu je zde tedy hmotně-právním předpokladem platnosti takového právního jednání a měla proto býti otázka uvedena na přetřes již v řízení před procesním soudem podle § 182 c. ř. s., což odpadá, když se schválení ani netvrdí. Jde pak pro opravné řízení jenom o právní posouzení, jestliže žalující strana poukázala k tomu, že tu nezbytného soudního schválení není, aniž sejde na tom, že žalobce byl zastoupen advokátem a že projev pocházel od tohoto právního zástupce, když šlo o procesní projev, který se netýkal jenom skutečností, nýbrž byl právním jednáním hmotněprávních důsledků, nechť by byl posuzován jak omezení žaloby nebo částečné vzdání se žalobního nároku, když přece rozhodným zůstává pravý skutkový a právní podklad a význam onoho projevu. Ani v této příčině tedy odvolací soud nepochybil. Že uznáním odpovědnosti státu za škodu není dotčena ručební povinnost žalovaného K., netřeba podrobně odůvodňovati.

Čís. 15336.

I. Košicko-bohumínska dráha úč. spol. je totožnou spoločnosťou s bývalou Cís. a král'. priv. košicko-bohumínskou železnicou úč. spol.

II. Rozsudky maďarských súdov nie sú vykonateľnými v Čs. republike.*)

III. Československý súd nemôže prisúdiť pohľadávku maďarského štátneho občana, vzniklú pred štátnym prevratom v starých rak.-uh. korunách, vo valorizovanej hodnote podľa maďarských zákonov — v rozpore so zákonom č. 187/1919 Sb. z. a n. — ani v tom prípade, keď ináč podľa pravidiel medzinárodného práva súkromného dotýčný právny úkon, z ktorého pohľadávka vznikla, treba posudzovať podľa maďarského práva.

(Rozh. z 26. júna 1936, Rv III 625/34.)

Riaditeľ bývalej Cís. a král'. priv. košicko-bohumínskej železnice úč. spol. poveril v r. 1917 žalobníka, aby vypracoval plány na nádražnú budovu v P. — Žalobník tieto plány vyhotovil a odovzdal ich v r. 1922. Podľa dohody, uzavrenej spoločnosťou so hore uvedenou v r. 1917, žalobník mal za plány nárok na odmenu 25.535'80 predvojnových rakúsko-uhorských korún. Zaplataenia tejto sumy domáhal sa žalobník pred súdmi v Budapešti, ktoré mu prisúdily 19.151'85 zlatých korún — Cís. a král'. priv. košicko-bohumínska železnica úč. spol., ktorá mala sídlo v Budapešti, bola vymazaná z firemného registra král'. sedrie v Budapešti v októbri 1927 a do registra krajského súdu v Košiciach zapísaná bola v novembri 1928 Košicko-bohumínska dráha úč. spol. — Žalobník bol a je štátnym príslušníkom maďarským, žalovaná spoločnosť mala až do októbra 1927 svoje sídlo v Budapešti a aj dohoda strán

*) Výnimka: rozhodnutia, odsudzujúce žalujúcu stranu (alebo intervenienta) na platenie útrat; vid' rozh. Úr. sb. č. 2215.

v r. 1917 bola uzavrená v Budapešti. — Žalobník domáhal sa žalobou proti žalovanej Košicko-bohumínskej dráhe úč. spol. (za vedľajšej intervencie čs. eráru na strane žalovanej) zaplata 140.000 Kč ako valorizovanej odmeny za vyhotovené plány na stavbu nádražia v P.

O b a n i ž š i e s ú d y žalobe čiastočne vyhoveľ s prisúdily žalobníkovi 132.004·10 Kč. O d v o l a c í s ú d uviedol vo svojom rozsudku medzi iným toto: Dodohou zo dňa 12. apríla 1927 uzavrenou kráľ. maďarským ministrom financií, kráľ. maďarským ministrom železníc a Košicko-bohumínskou dráhou úč. spol., ďalej dohodou z 22. apríla 1927 uzavrenou kráľ. maď. ministrom železníc, ministrom financií a čsl. ministrom železníc, a zápisnicou z 20. máje 1927 o zasadnutí riadneho valného zhromaždenia účastinárov Košicko-bohumínskej dráhy je preukázané, že žalovaná spoločnosť preniesla svoje sídlo z Budapešti do Košíc na základe spomenutých ujednaní a na základe výzvy ministerstva železníc v Prahe z 10. mája 1927 č. 22.641-II/1-27. Dohoda o preložení sídla spoločnosti z Budapešti do Košíc bola preveďená na základe maďarského zákonného článku XVII:1922. Výzva Čs. ministerstva železníc na prenesenie sídla do Košíc opiera sa o zák. č. 12/1920 Sb. z. a n. Výmaz spoločnosti z obchodného registra v Budapešti bol preveďený na základe nariadenia maď. ministerstva zo dňa 21. októbra 1927 čís. 8975 1927 M. E., ktoré sa opiera o už spomenuté dohody a zák. čl. XVII: 1922. Zápis do registra v Košiciach stal sa na základe návrhu spoločnosti zo dňa 21. novembra 1927 vo sväzku XIII. na strane 1550. V zápise sa výslovne udáva, že »táto spoločnosť bola zapísaná vo sväzku II. na strane 6 u firemného úradu sedrie v Budapešti« a že »sídľom firmy sú teraz Košice«. Prenesenie sídla stalo sa tedy vo shode so zákonmi tak v Maďarsku ako aj v Československej republike vydanými a je preto v Košiciach zapísaná Košicko-bohumínska dráha úč. spol. tá istá, ako prv v Budapešti zapísaná Cís. a kráľ. priv. košicko-bohumínska železnica úč. spol. — Zistenie súdu prvej stolice, že ide o rôzne spoločnosti a že košická spoločnosť prevzala obchody zaniklej spoločnosti budapeštianskej, je v rozpore so zisteným skutkovým stavom.

N a j v y š š í s ú d dovolacej žiadosti čiastočne vyhovel a rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že prisúdenú sumu snížil na 25.535 Kč 80 h.

D ô v o d y:

Suverenita zákonodárstva neprípúšťa úvahu o tom, či sú v súlade s ustanoveniami obchodného zákona tie špeciálne zákonné ustanovenia a na základe nich vydané ministerské nariadenia citované odvolacím súdom v napadnutom rozsudku, na základe ktorých firma »Cís. a kráľ. priv. košicko-bohumínska železnica úč. spol.« preložila svoje sídlo z Budapešti do Košíc a zmenila názov svojej firmy na »Košicko-bohumínska dráha úč. spol.«. Na základe týchto zákonov a ministerských nariadení a na základe listín, tiež citovaných v napadnutom rozsudku, dospel odvolací súd správne k právnemu názoru, že žalovaná »Košicko-

bohumínska dráha úč. spol.« je totožnou spoločnosťou s bývalou »Cís. a kráľ. priv. košicko-bohumínskou železnicou úč. spol.«, a preto netreba sa zaoberať tými právnymi vývodmi sporných strán, ktoré vychádzajú z predpokladu, že ide o dve rozličné spoločnosti a o prevod závodu (podniku).

Žalovaná strana doznela, že poverila žalobníka v roku 1917 vypracovaním plánov na nádražnú budovu v P., že žalobník vyhotovil a v roku 1922 odovzdal jej tieto plány. Tým bol uznaný právny základ žalobnej pohľadávky, čím žalovaná vyhovelá svojej zaviazanosti, ktorá ju obťažuje podľa § 6 záverečnej zápisnice, napísanej dňa 22. apríla 1922 a maď.-kráľ. ministerstvami obchodu a financií a so žalovanou (Schlussprotokoll, č. I. 75), tak že súd mal určiť iba výšku pohľadávky žalobníka.

V tomto ohľade odvolací súd zistil, že odmena žalobníka činí 25.535.80 predvojnových rakúsko-uhorských korún, ktoré odvolací súd kvalifikoval ako zlaté koruny. Toto skutkové zistenie nie je napadnuté. (Sťažnosť žalovanej a vedľajšieho intervenienta, že tieto koruny neboly zlaté koruny, ale predvojnové rakúsko-uhorské koruny, nemá významu.)

Otázka je, či možno túto sumu valorizovať.

Odvolací súd riešil túto otázku kladne, vychádzajúc zo stanoviska, že objednávka stala sa v Maďarsku,*) že v čase objednávky a dodania plánov bývaly obidve strany v Maďarsku,**) a že žalobník jej aj teraz maďarským štátnym príslušníkom, a tak na tento prípad treba použiť maďarského práva, ktoré pripustilo valorizáciu v dobe, keď táto pohľadávka bola žalovaná v Maďarsku.

Z uvedených dôvodov je síce správne to stanovisko, že tento prípad treba posúdiť podľa maďarského práva, pri tom nemožno však mať zreteľ na rozsudky maďarských súdov, lebo tieto rozsudky nie sú u nás vykonateľnými, v Československej republike po práve nejestvujú, a tak nemôže prísť do ohľadu ani okolnosť, že táto pohľadávka bola už žalovaná v Maďarsku. Pri tom však neslobodno spustiť s očí pravidlo, uvedené v bode 2 § 3 čl. IX zákona zo dňa 19. januára 1928 č. 23 Sb. z. a n., podľa ktorého nemožno poskytnúť právnu pomoc k vynúteniu konania, ktoré nemôže byť vynútené podľa tuzemského práva. Iné stanovisko malo by za následok, že cudzinci mohli by v Československej republike uplatniť viac práv než sami príslušníci Čs. štátu.

Majúc na zreteli uvedené zásady pri použití maďarského práva, treba riešiť otázku valorizácie záporne.

Otázku valorizácie v Maďarsku upravuje zák. čl. XII:1928, ktorý vstúpil v platnosť dňa 1. apríla 1928 (nariadenie č. 1430/1928 M. E.).

Podľa § 3 tohoto zákona žiadosť o valorizáciu treba podať u súdu do jedného roka a to u pohľadávok, ktoré byly sročné ešte pred vstúpením zákona v platnosť, odo dňa, ktorým nadobudol tento zákon účinnosť, u pohľadávok, ktoré staly sa sročnými iba pozdejšie, odo dňa sročnosti.

*) správne: v bývalom Uhersku.

**) správne: v čase objednávky v bývalom Uhersku.

Pohl'adávkou žalobníka vznikla odovzdaním plánov, tedy ešte v roku 1922, nie je sporné, že žalovaná strana bola zapísaná do firemného registra u krajského súdu v Košiciach dňa 27. novembra 1927 a rozsudok maď. kráľ. Kúrie v spore, ktorým uplatňoval žalobník spornú pohľadávku pred maďarskými súdmi, bol vyneseny dňa 24. apríla 1928.

Od ktoréhokoľvek dňa z teraz uvedených, keď sa počíta rok, do ktorého mal žalobník podať žalobu proti žalovanej o zaplatenie spornej sumy a o jej valorizovanie, tento rok už vypršal dňa 23. novembra 1931, keď bol podaný žalobný spis, ktorým započal žalobník tento spor pred československým súdom, tak že v dôsledku citovaného zákonného ustanovenia ani podľa práva maďarského nebolo by možné prisúdiť žalobníkovi jeho odmenu vo valorizovanej sume (keby neprekážala rozhodnúť maďarskému súdu v tomto spore okolnosť, že táto vec je tam vecou rozsúdenou). Tým menej môže prisúdiť žalobníkovi jeho odmenu valorizovane čsl. súd, keďže valorizácia v súdenom prípade je neprípustná podľa § 6 zák. č. 187/1919 Sb. z. a n. na území čsl. republiky a pripustenie valorizácie znamenalo by tedy vynútenie takého konania, ktoré podľa tunajšieho práva nemôže byť vynútené a znamenalo by to, že čsl. súd mal by prisúdiť cudzincovi niečo, čo nemôže prisúdiť čs. štátnemu občanovi.

Za takých okolností bolo treba dovolacej žiadosti žalovanej a vedľajšieho intervenienta čiastočne vyhovieť, a sumu prisúdenú v napadnutom rozsudku snížiť na 25.535 Kč 80 h, ináč však bolo treba žalobu zamietnuť.

Čís. 15337.

Pri určení zmeny alimentáčnej povinnosti zaviazaného, ktorý pobera svoj dôchodok v poľskej valute, ale povinný je platiť výživné v československých korunách, v dôsledku zmeny valutárnych pomerov treba vychádzať zo zmeny varšavského devízového kurzu československej koruny.

(Rozh. z 25. júna 1936, Rv III 524/35.)

Žalobník zaviazal sa v smluve, uzavrenej pred verejným notárom 1. novembra 1928, platiť svojej žalovanej manželke prvého dňa každého mesiaca 1.000 Kč, z ktorej sumy patrilo 600 Kč na vydržovanie manželky, 350 Kč na vydržovanie ich dieťaťa a 50 Kč na životné poistenie žalobníka. Podľa 3. bodu tejto smluvy bolo ujednané, že ak sa dôchodok žalobníka zvýši mesačne najmenej o 500 Kč — berúc za základ dôchodok ku dňu 1. novembra 1928 — jeho alimentáčna povinnosť sa zvýši za každých 500 Kč o 150 Kč, z ktorej sumy pripadne 100 Kč na vydržovanie manželky a 50 Kč na vydržovanie ich dieťaťa, — kdežto ak sa sníži dôchodok žalobníka, za každých 500 Kč sa jeho alimentáčna povinnosť sníži o 150 Kč. Pri zvýšení a snížení bolo treba rozumieť aj prípadné zmeny valutárnych pomerov vzhľadom na to, že žalobník poberal plat v poľskej valute, kdežto svoju alimentáčnu povinnosť plnil